

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

НАСТАВНА
ПРОГРАМА

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ

Примено	14.04.2014		
Организација	Сис	Пед	Организост
07	12/54		

АНГЛИСКИ ЈАЗИК

II ГОДИНА

Скопје, јуни 2013 година

СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ СО
ДВЕГОЛИШНО ТРАЕЊЕ

I. ВОВЕД

Појдовни основи за изготвувањето на наставната програма за втора година на стручното оспособување со двегодишно траење се:

- Концепцијата за стручното образование за занимања од 2010 година¹;
- Заедничката европска референтна рамка за јазиците (теоретските основи и целите на современата настава по странски јазици и нивоата на компетенции за комуникативна употреба на странскиот јазик)².

Предметот англиски јазик се изучува како задолжителен предмет во средното стручно образование со тригодишно траење. Со оваа наставна програма е дидактички документ со кој се даваат основните насоки за содржините и начините за реализација на наставата. Предметот се изучува со 2 часа неделно, односно 66 часа годишно во втора година.

Предметот англиски јазик е општообразовен предмет во втора година на стручното оспособување и заедно со другите општообразовни предмети зафаќа 30% од вкупниот фонд на предвидените часови.

---

¹ Концепција за стручното образование за занимања, Скопје, октомври 2010

² Како ориентација во однос на нивоата на јазчни компетенции кои учениците би требало да ги постигнат на крајот на стручното оспособување со двегодишно траење се земени во предвид насоките од *Заедничката европска референтна рамка за јазиците*, кои разликуваат вкупно шест нивоа на комуникативно користење на странскиот јазик: Во подрачјето на елементарно ниво тоа се нивоата A1 (подготвително ниво/Breakthrough) и A2 (темелно ниво/Way stage), во подрачјето на самостојно користење на јазикот нивоата B1 (преодно ниво/Threshold) и B2 (самостојно ниво/Vantage) и во подрачјето на компетентно користење на јазикот ниво C1 (напредно ниво/Effective Operational Proficiency) и C2 (највисоко ниво/Mastery).

На крајот од двегодишното школување во стручното оспособување со двегодишно траење се очекува учениците да го постигнат нивото A2/A2+ (темелно ниво).

Назив на наставниот предмет: англиски јазик

Вид на средно образование: стручно оспособување (со двегодишно траење)

Година на изучување на наставниот предмет: втора година

Број на часови на наставниот предмет:

- број на часови неделно: 2 часа
- број на часови годишно: 66 часа

Статус на наставниот предмет: задолжителен

Наставникот/наставничката може да ги адаптира наставните содржини до 20% по свој избор во зависност од условите на работа (специфичноста на средината).

II. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ (за I и II година)

Ученикот/ученичката:

- да се оспособи за комуникација соодветна на возрастната група, т.е. да се снаоѓа со англискиот јазик во дадената јазична ситуација;
- да го сфати составот и функционирањето на англискиот јазик како нужно средство за комуникација;

- да разбира звучни и пишани пораки, т.е. да развие способности за разбирање преку слушање и читање;
- да се оспособи да го препознае односот помеѓу говорниот исказ и тековната ситуација, да ги препознае намерите на соговорникот и соодветно да реагира;
- да стекне знаења и способности за правилно усно и писмено изразување со кои ќе биде конкурентен на пазарот на трудот;
- да научи нешто за земјата и културата чиј јазик го учи, т.е. да се поттикне за правилен став кон тој народ и неговите обичаи;
- во склад со претходното, да биде се оспособи на англиски јазик да зборува за културните и духовните вредности на сопствениот народ;
- да се оспособи за самостојна работа, т.е. да може во иднина да се надградува согласно со професионалните и личните потреби;
- да стане конкурентен на пазарот на трудот.

Напомена: Во II година задолжително треба да се обработат 15% ESP (English for Specific Purposes) текстови, т.е. текстови кои се однесуваат на структурата.

III. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО II ГОДИНА

Ученикот/ученичката:

- да ги усвои знаењата и вештините предвидени со оваа наставна програма;
- да може да комуницира на англиски јазик во секојдневието и во структурата за која се определил/а.

IV. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

КОМПОНЕНТА 1: ЛЕКСИЧКИ ЕДИНИЦИ ³			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да може да го препознава и да го разбере значењето на лексички единици поврзани со секојдневниот живот и структурата за која се определил/а; - да може да репродуцира и да употребува лексички единици	Занимања	mechanic, equipment operator, welder, hairstylist, beautician, cosmetician, cook, chef, florist, gardener, vet assistant, waiter, tailor, tanner, pipe fitter, plumber, shoemaker, dairy worker, shop assistant, cabinet-maker, electrician, wood painter, baker, butcher, bricklayer, carpenter...	Активности од типот на вежби со: - читање текстови; - гледање одбран видео-материјал; - слушање одбран аудио-материјал; - супституција;

³ При обработка на новиот лексички материјал не треба да се воведуваат повеќе од [REDACTED] нови лексички единици по наставен час. Лексичкиот материјал sukcesивно се проширува и се повторува.

поврзани со секојдневниот живот и структурата за која се определил/а; - да го проширува својот вокабулар со нови лексички единици и активно да ги применува во контекст и комуникација; - да се оспособи да се служи со двојазичен и еднојазичен речник; - да развие вештина на разбирање прирачник или упатство од структурата;	Поими поврзани со структурата	quality, customers, clients, product, skill, craft, service, servicing, fashion, health, hygiene, plaster, order, repair, electrical resistance/conductor, electric current ; maintenance, entrepreneurship,	- трансформација; - подвлекување; - пополнување; - илустрирање, цртање, - поврзување слики и зборови; - прашања и одговори; - играње по улоги; - игри и загатки; - употреба на нови и непознати зборови во реченици и контекст.
	Производи и услуги поврзани со структурата	clothes/garments, handicraft, design, decoration, furniture, scaffold, flooring, lighting, fitting, drilling, landscape, transport, hazardous materials removal,	
	Вокабулар за опис на работна средина и опкружување	positive negative, friendly, inside, outside, at a desk, in a cubicle, surroundings, mirror, greenhouse, structure, workshop, sawmill, supervisor, inspection, contamination,	

- да го збогатува својот вокабулар со терминологија од соодветната струка во функција на усна и писмена комуникација во ситуации карактеристични за струката.	Вокабулар за работна биографија и аплицирање за вработување	CV, job application, training, qualifications, work experience, references, personal qualities, technical skills, computer literacy, hardworking, tolerant, energetic	
	Материјали што се користат во струката	fertilizers, manure, dairy products, ingredients, leather, fabrics, wood, bricks, ...	
	Алатки, машини и помагала што се користат во струката Лексика за опис на материјали кои се користат во струката	hand-tools, spade, scissors, wrench, nuts, bolts, wires, screwdriver, mower, plow, harvester, forklift, platform trolley, waterproof, flexible, hard, dry, soft, sharp, expensive, home-made, safe, hazardous, home-grown, organic, nourishing, industrial, fresh, imported, unique, common, rare;	

	Броеви и мерни единици што се користат во структурата	tablespoon, teaspoon, pound (lb), ounce (oz), square metre, square foot, <i>The SI unit of electrical resistance is the ohm (Ω).</i>	
	Вокабулар поврзан со хигиена и безбедност во однос на структурата	safety equipment, parts of the body, health hazards, occupational hygiene, injury, illumination extremes, radiation, air quality (IAQ), safety,	
	Вокабулар поврзан со еко-стандардите во однос на структурата	energy saving, eco-textile standards, organic gardening, renewable materials; global warming, recycling;	

	Фразеологија за учтива комуникација со колеги, клиенти и претпоставени	<i>"Can I help you?" "I need a bucket."</i> <i>Thank you. You are welcome. Any time.</i> <i>Excuse me. Sorry. Just a moment, please.</i> <i>It's all right. Of course. Have a nice day.</i>	
	Лексика при плаќање производ или услуга;	pay, salary, wage, bonus, overtime, discount; cash, cheque(s), credit card.	
	Странски валути	the major currencies: € = Euro, \$ = Dollar, £ = Pound (Sterling), ¥ = Yen	

КОМПОНЕНТА 2: ГРАМАТИЧКИ СТРУКТУРИ

Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да ги разбере граматичките елементи на англискиот јазик	Именки - неправилна множина - бројни и небројни именки	man-men, woman-women, foot-feet, fish-fish, child-children oil, energy, money, milk, coffee, time;	Активности од типот на вежби со осмислена примена на граматичкиот материјал во форма на

предвидени за ова ниво и правилно да ги применува во различни комуникативни ситуации.	Присвоен падеж	a piece of furniture, two barrels of oil customers' complaints, a day`s work	стимулиран дијалог, максимално приближен до реалната комуникативна ситуација.
	Заменки а) неопределени б) повратни	<i>Somebody left the shampoo open.</i> <i>Will anyone turn on the lights?</i> <i>There is nothing wrong with this car.</i> <i>I've cut myself.</i> <i>When she looked at herself in the mirror, she smiled.</i>	Активности како што се диктогос или граматичко диктирање, преплавување со инпут, заедничка сложувалка, структуриран инпут итн.
	Придавки а) без именки б) степенување в) неправилни придавки	the old, the unemployed, the Greek, strong – stronger - the strongest, busy – busier – the busiest; good – better – the best, bad – worse – the worst; <i>Bob is a better worker than Bill.</i>	Интерактивни вежби од типит на референцијални и емоционални (афективни) активности.
	Редни броеви	the first (1st), the second, (1-100)	
	Редни изрази	first, then, after that, in the end,	
Прилози	above, down, straight ahead, there		

	а) место/ насока б) зачестеност в) време г) начин	every day, always, usually, often, , never, once a month, twice a day today, tomorrow, yesterday, later quickly, carefully, professionally	
	Предлози а) место б) време в) движење	behind the warehouse between the shop and the office under the bridge / over the table above the lake / below the clouds during the break in August, in 2013 on Tuesday, on the 2nd of may across the street/along the river into the building to / from (a town)	
	Глаголски времиња а) Present Simple	<i>The electricians join wires into boxes.</i> <i>The electrician joins wires into boxes.</i>	
	б) Past simple - правилни глаголи - неправилни глаголи	<i>The hairdresser washed the woman's hair. She didn't use hair-conditioner.</i> <i>Tom cut the apple in pieces and</i>	

		<i>ate it.</i>
	v) Present perfect	<i>Susan has just planted 50 tulip bulbs.</i>
	Идно време (will/won't)	<i>They will finish by noon.</i>
	Условни реченици (тип 1)	<i>Don't worry! I won't forget to lock.</i> <i>If you are busy, I will come later.</i>
	Модални глаголи	have to, must, mustn't, need, should,
	Реченици	<i>When we decorate the cakes, we must be very careful.</i>
	Зависни временски реченици	<i>If we didn't do our job well, we could lose the clients.</i>
	Условни реченици (тип 2)	<i>"You can go home." The boss says that we can go home.</i>
	Индиректен говор без сложување на времиња	<i>"Park the tractor in the garage"</i> <i>The mechanic told me to park the tractor in the garage.</i>

КОМПОНЕНТА 3: ЈАЗИЧНИ ФУНКЦИИ

Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да може да води едноставна комуникација во соодветни говорни ситуации со примена на јазичните функции на ова ниво на изучување на јазикот, односно блиски на структурата.	Именување на одредени професии	Accountant, receptionist, mechanic, engineer, plumber, The receptionist works in a hotel.	Активности од типот: кратки и едноставни дијалози според зададени елементи, работа во парови, работа во групи, презентации на важни информации за себе, одредена професија и опкружување, симулирање на интервју, составување улоги, драматизирање. Активности од типот вербално искажување по дадени слики и постери. Активности од типот мимики и пантомими.
	Опишување на предмети/ својства на материјалите	This micro camera is very practical. It is easy to use. It's made of strong material.....	
	Давање инструкции	First, press the button..... Then, put the battery ..... Finally, shut the camera.....	
	Барање и давање информации за правци /местоположба	When will you arrive at the office? Do you work in an office? I have a meeting in New York. Where do you live in London? I live on the 7th floor at 21 Oxford Street in London.	

	Давање наредби	Open the ..... Clean the ..... Don't do it again! Don't go there!
	Изражување димензии	What are the dimensions of this camera? What is the length / height / width/ depth of..... It is too long / high / wide.
	Изражување квантитет	There isn't any..... There are no ..... There are a lot of ..... How much money.....? How many .....?
	Изражување обврска/отсуство на обврска	You should work hard. You must be in your office at 8.00 a.m. You shouldn't be late.
	Изражување условеност	If you don't put the batteries, the camera won't work.
	Прераскажување туѓи	"Put the camera down." He

	изрази	told me to put the camera down. “Don’t open the bag”. He asked me not to open the bag.	
	Изразување желби и честитки	Congratulation! Have a nice party! Have a good day!	

КОМПОНЕНТА 4: СЛУШАЊЕ СО РАЗБИРАЊЕ

Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да може да го следи и разбере основниот разговор во класот; - да може да разбере едноставни инструкции; - да може да разбере едноставни куси изрази; - да може да разбере објава на разглас на англиски јазик;	- Технологија на работа - Специфични и основни поими од структурата - Саеми и изложби - Еко-туризам	Restaurant booking: <i>Restaurant: BonGusto Restaurant. How can I help you?</i> <i>Caller: Hello. I'd like to book a table for three for Friday night.</i> <i>R: Certainly. What time?</i>	- Кратки текстови или кратки дијалози за слушање од снимен аудио-материјал или со помош на комуникациски медиуми (Интернет).

- да може да го препознае расположението на говорникот и околностите на разговорот; - да може да глобално да разбере монолог, дијалог или разговор; - да може глобално да разбере едноставен краток говор; - да може да издвои специфични детали од слушнат монолог, дијалог или разговор.		<i>C: Half past eight.</i> <i>R: Okay. Could you tell me your name, please? ...</i> <i>Guest: "Steak and French fries for me and vegetarian lasagna for my wife."</i> <i>At the hairdresser's: "My daughter is going back to school, so I'd like her hair cut shoulder-length. It just needs to be out of her face and easy to wear."</i> <i>What is the matter?</i> <i>You must be joking!</i> <i>You can't be serious!</i> <i>I don't mind living in the countryside. I just hate travelling 1 hour to work by bus.</i>	- Активности од типот на заокружување на конкретни информации. - Невербално реагирање на инструкција или исказ од наставникот. - Слушање шеги, анегдоти, кратки композиции и филмска музика. - Проверка преку прашања, заокружување во наставно ливче, пополнување, подредување измешани зборови.

КОМПОНЕНТА 5: ГОВОРЕЊЕ

Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да може да дава одговор во врска со зададена содржина; - да може да учествува во основниот разговор во класот; - да може да дава едноставни инструкции; - да може на едноставен начин да опише лик, предмет или емоција; - да опишува едноставни случки и активности; - да може да каже што сака или не сака; - да може да го искаже својот став.	Технологија Младите Основни поими од структурата Светот во кој живееме Саеми и изложби Техники на работа	<i>Are you ready to order, sir?</i> <i>The dessert is on the house.</i> <i>Taratur is a traditional Balkan side dish made of chopped cucumber, yogurt and garlic.</i> <i>Do you prefer classical or trendy hairstyle?</i> <i>What kinds of flowers do you plan to show on the fair?</i> <i>The customer was in a hurry. He took the pound of sausages and left the change.</i> <i>First turn off the power and then fix the wires.</i> <i>Our head chef is one of the best cooks in town.</i>	Вежби и активности од типот на: - учество во едноставен дијалог или краток разговор. - Едноставен опис на луѓе, предмети, случки. - Интерактивни вежби од типот на играње улоги и драматизација. - Импровизирани ситуации со креативн измени врз основа на читан или слушан материјал.

		<i>A: Who are your customers? What are they interested in?</i> <i>B: They are business people and their interest is in new tourist attractions.</i> <i>A: What promotional features do you plan to use?</i>	

КОМПОНЕНТА 6: ЧИТАЊЕ СО РАЗБИРАЊЕ

Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да може да ја разбере наједноставната порака во текстот; - да може да ги идентификува конкретните информации во даден текст; - да може да одговара на поставени прашања на основа на текст; - да следи инструкции;	Технологија Младите Основни поими од структурата Светот во кој живееме Саеми и изложби Техники на работа во соодветниот занает	E-mails Directions: <i>Italian dressing:</i> <i>In a small bowl, mix together vinegar, lemon juice, basil and garlic. Add olive oil while whisking. Salt and pepper to taste. Serve immediately over fresh greens.</i> Situational naratives related to the vocation:	- Читање краток текст со да одговарање на прашања. - Следење инструкции. - Одговарање на прашања со точно или неточно. - Подредување настани по хронолошки редослед од едноставен изворен текст.

- да може да го препознае видот на текст или песна или писмо, СМС порака, статија од весник или друг информативен материјал; - да може да го разбере логичкиот тек на настаните во даден текст; - да може да ја разбере последователноста на фазите од одредена постапка или процес - да може да разбере пишана информација од билборд, огласна табла или монитор на автобуска станица, аеродром, железничка станица.		<i>Emily sat in the comfortable hairdresser's chair. "What would you like for her today?" the hairdresser, asked Emily's mum.</i> <i>"Well, she's going back to school, so I'd like it cut a bit shorter than shoulder-length. It just needs to be out of her face and easy to wear," Emily's mum replied.</i> <i>The Euro star train costs \$ 99 return and there is one train every hour. The train journey takes 3 hours. There are seats available now.</i> <i>Thank you so much.</i>	- Точно подредување на измешани фази од едноставна постапка. - Читање на СМС текст пораки.

КОМПОНЕНТА 7: ПИШУВАЊЕ

Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да пишува мерни единици од стручна терминологија; - да пишува сврзници кои го одредуваат односот во реченицата;	Пишување на броеви, мерки за тежина, течност, децимали и проценти и валути Правилно пишување на поврзувачки средства во реченица	1.502; \$250; 75.7%; inch; yard; 3/4; Addition: as well as, too, also Contrast: but, however, Purpose: so that, in order to Example: such as, for example Time: when, while	Вежби за правилна употреба на броевите, мерните единици, децимали во писмено изразување, вежби со пишување и пополнување. Вежби со поврзување на делови од реченици и реченици.
- да пишува формулари, табели, графикони, упатства;	Пополнување на формулари, табели од стручна тематика, пораки, СМС, телефонски пораки, имеилови, упатства, прашалници и сл.		Вежби со пополнување и довршување на формулари, табели и реченици, комплетирање отворени дијалози,

- да пишува кратка биографија и апликација за вработување;	Пишување на кратка биографија и апликација за вработување	CV според моделот на европската рамка	пополнување текстови со испуштени зборови; Вежби со пишување на реченици од дадени елементи, диктирање на реченици, составување на реченици.
- да пишува неформални и формални писма со кои се бараат и даваат конкретни информации;	Пишување на фрази во неформални и формални писма	Hi..., / Dear..., All the best, / Lots of love, Dear Sir/Madam, I look forward to....., Yours faithfully / Yours sincerely;	Вежби со дополнување на реченици во текст; текстови со испуштени зборови, пишување CV, со или без визуелен материјал. Вежби со довршување текст, поврзување реченици со сврзници, подредување на параграфи, пишување апликации по даден модел.
- да пишува кратки	Пишување состави по дадена општа и стручна тематика, опишување на слика	My future career; What I would like to be; A report; Describing a profession;	Вежби со подредување на реченици во формално/неформално писмо, вежби со

дескриптивни и наративни состави од општа и стручна тематика со примена на соодветен вокабулар, јазични елементи и правилен правопис;			подредување на параграфи, вежби со довршување на текст. Вежби со пополнување на текст со испуштени реченици, подредување параграфи, пишување состави по дадени аудио и/или визуелни информации.

КОМПОНЕНТА 8: КУЛТУРА

Културата не се изучува изолирано како посебна компонента. Таа е застапена во сите компоненти на изучувањето на јазикот преку содржините и темите во наставната програма. Тие треба да придонесат кај учениците да се развие свесност и способност за воочување на културните сличности и разлики како основа за развивање толеранција и емпатија кон другиот и различниот.

Во културолошкиот, воспитниот и социолошкиот пристап на наставните содржини и теми треба да се води сметка за однесувањето во различни култури т.е. да се обработуваат содржини кои овозможуваат споредба на културите (етникумите) во Република Македонија со другите култури (културите на државите во кои се зборува странскиот јазик).

Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ ученичката: - да стекне интеркултурни компетенции имајќи ги предвид културните разлики; - да развие свесност и способност за воочување на културните разлики низ интеракцијата, воспитувањето и учењето на соодветни содржини;	Култура на однесување Историско наследство Традиција и обичаи Туризам Исхрана	- Запознавање со историјата на земјите од англиското говорно подрачје; - имиња, некои типични презимиња; - комуникативни модели; - празници, честитање празници, активности во врска со празниците (Денот на благодарноста, Божик, Априлијада, Велигден и сл.); - песни;	Користење мултимедијални ресурси кои овозможуваат текстот, сликите, аудио и видеоматеријалот да се комбинираат на интересни и мотивирачки начини на графичко презентирање на материјалот на часот преку користење на проектор, копјутери и интерактивни табли.
- да се поттикне и стекне почит кон другите народи и нивните култури.	Култура на однесување на работното место Однесување кон животната средина Рекреација и хоби	- големите градови и нивните културни знаменитости; - имиња на улици/плоштади; - распоред на дневните и седмичните активности; - пазарење;	Обезбедување пристап до богати извори на автентични материјали на Интернет.

	Невербална комуникација	- традиционални јадења; - модели на културно однесување, обраќање; - користење/исполнување на слободното време; - паралингвистички елементи (интонација, гласност, брзина на говор); - гестикулации, говор на телото.	

V. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставниот процес во стручното образование пред наставниците поставува повисоки барања во поглед на реализацијата на наставата. Наставникот не е само толкувач и пренесувач на содржините од наставната програма, туку мора да осмислува и организира активности со кои ќе создаде услови учениците да ги развиваат своите вештини и способности за критичко размислување. Исто така, треба да ја стимулира самоодговорноста на учениците во нивниот сопствен начин на учење. (Концепција на СОЗ, стр 31)

Наставникот треба да ги има предвид капацитетот и потенцијалот на учениците, како и нивните предзнаења, времето и техничките ресурси што ги има на располагање. Според тие параметри, наставникот треба соодветно да избере и креативно да примени форми, методи, техники и активности преку кои ќе ја спроведе пропишаната наставна програма.

VI. СТАНДАРДИ ЗА ОЦЕНУВАЊЕ

Со стандардите се дефинираат нивоата на постигањата на учениците преку описот на квалитетот и квантитетот на знаењата и способностите на учениците. Стандардите во наставните програми по англиски јазик произлегуваат од целите и задачите дефинирани во компонентите за изучување на јазикот. Тие претставуваат основа врз која се темелат целите и содржините на наставните програми, а нивната правилна примена претставува почитување и примена на принципите на поучување, методските и други напатствија кои се содржат во нив. Стандардите по предметот англиски јазик ги содржат, главно двете, категории: категорија *знаење* и категорија *вештини и способности*.⁴

---

⁴ Средно стручно образование (тригодишно), Стандарди за наставата по странски јазик и критериуми за оценување.

VII. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши формативно и сумативно. Со други зборови, наставникот е должен да собира докази за постигањата на учениците кои, пак, ќе му овозможат на наставникот да ги оцени учениците на фер начин. При примена на методите наставникот треба да има предвид кое ниво на знаење го проверува. Важно е да се истакне дека со вклучување на нивоата на знаење ќе се овозможи заедничка договорена основа за собирање на докази за постигањата на учениците.

Сумарната оценка е заокружен збир од пондираните оценки за компонентите за кои се изведува таа оценка. Оценувањето на постигањата на учениците се врши со бројчани оценки во текот на училишната година. Ученикот треба да биде вреднуван со вкупно 4 оценки во текот на учебната година (2 оценки во првото и 2 во второто полугодие). Во секое полугодие, една оценка од две ќе се базира на тест, а другата оценка ќе се базира на усни, комуникативни проверки. Критериумите за формирање оценка треба да се експлицитни како за ученикот, така и за родителот, т.е. да се објаснат уште во почетокот на учебната година и наставникот да се придржува до тие критериуми. Како критериуми можат да се земат: оценките од писмените работи/тестови, оценките од усното искажување/активност на час, изработка домашни задачи.

Постигањата на учениците се мерат (вреднуваат) со формативни мерни инструменти во текот на целиот процес на учење. Учениците ќе бидат оценети сумативно на крајот на тримесечјето, полугодието и на крајот од учебната година. По предметот англиски јазик учениците ќе бидат оценувани за сите 8 компоненти, т.е. за 4 јазични вештини (слушање, зборување, читање и пишување) кои се дел од Наставната програма.

Оценувањето ќе се базира на Блумовата таксономија, т.е. на нивоата на знаења. Исто така, документот ⁵Common European Framework of Reference of Languages (CEFR), е појдовна точка за дефинирање на глобалните нивоа на владеење на јазикот на учениците.

---

⁵ A Common European Framework of Reference of Languages, рамковен документ усвоен од Советот на Европа во 2001 година со цел давање една глобална скала на дескриптори на јазична компетенција.

Се препорачува да се користат *Табели на спецификација* со кои знаењата и вештините на учениците можат да се измерат попрецизно. За учениците кои покажуваат вонреден интерес и успех задолжително се организира додатна настава. За учениците кои не ги усвојуваат во задоволителна мера знаењата, задолжително се организира дополнителна настава. Наставникот може да користи и Европско јазично портфолио како дополнение на другите начини на оценување и проверка на постигањата на учениците.

Европско јазично портфолио е проект кој тргнува од уверувањето дека учењето најдобро се унапредува со лична анализа на самиот процес на учење. Европското јазично портфолио содржи три елемети:

- пасош;
- јазична биографија;
- досие.

Пасошот ги содржи званичните сертификати и докази за постигнатите јазични компетенции, како и дел за впишување на резултатите од самооценувањето и интерното или екстерното оценување во училиштето.

Јазичната биографија е дел од портфолиото резервиран за размислување за сопственото учење, проценка на стекнатото знаење и напредување и планирање.

Досието ги содржи одбраните изработки на ученикот/ученичката кои ги рефлектираат (отсликуваат) знаењета и вештините наведени во јазичната биографија и во пасошот.

Се препорачува наставникот/чката да искористи дел или сите од наведените идеи во наставата. Со тоа постапката на учење ќе стане потранспарентна и ќе ги поттикне учениците постепено да преземат одговорнот за сопственото учење.

VIII. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставата во реформираното стручно образование се одвива организирано и според утврдени приоритети, а обезбедувањето на работилници, кабинети, лаборатории и специјализирани училници се синхронизира со програмските барања.

IX. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

- Завршени студии по англиски јазик и литература - наставна насока VII¹.
- Завршени студии по англиски јазик и книжевност - наставна насока VII¹.

X. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 1.09.2013 година

Потпис и датум на утврдување на наставната програма

Наставната програма по предметот англиски јазик за втора (II) година на средното стручно оспособување со двегодишно траење, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Бр. 11-6458/19
08-04-2014 год.
С К О П Ј Е

Изготвил: работна група со решение бр.02-626/1 од 22.04.2013 год., координатор м-р Зора Бушовска, советник
Контролирал: Трајче Георгиевски, раководител на одделение
Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор
Директор: м-р Весна Хорватовиќ